

מהי גדולת ההמצאות?

ולמה היא חשובה לא פחות מהכתב

מור, שהבטיח – וקיים – התקדמות מהירה בעוצמת המחשוב ובמזעור הרכיבים. אלא בעוד שהמערב התרגש מעצם קיומם והמצאתם של מכשירים חדשים וחכמים, הפוטנציאל המרגש האמיתי תמיד היה בחור כמה עצמה, במורכבות ה"מוח", בתוכנה.

רשימה של הטכנולוגיות ששינו את חיינו תכיל לול את המחרשה, הכתב, המטבע, האמצעים לעיי בוד מתכת, השעון המכאני, מנוע הקיטור, מערכות ייצור החשמל, מערכות המטאורולוגיה והתוכנה. מתוכן, רק שלוש טכנולוגיות הן "רכות" – כלומר גם נדיפות ועשויות להיעלם, אבל גם עם סיכויי הישרדות גבוהים, הודות ליכולתן להתקיים במקור מות שונים ועל גבי אמצעים שונים. השלוש האלה הן השפה הכתובה, הכסף והתוכנה. הניתוח הזה, שמשווה בין התוכנה להמצאת הכתב והכסף, עוזר לחדר את חשיבותה ההסטורית. התוכנה כמהות היא כמו השפה ומנגנון הכסף. היא תשרוד אחרי חומרים מתכלים כמו ברזל או פחם. היא תשרוד הרבה טכנולוגיות חקלאיות. ראו אף ממשך וטוען, בפרובוקטיביות, שכיום התוכנה אף חשובה יותר מהכתב והכסף, כי היא ותוצריה הם שמעצבים כיום את תפיסת העולם.

קחו לדוגמה, ראו אומר, את התחבורה: שתי אפליקציות, Uber ו-Lyft, מחוללות מהפכה בענף האוניברסלי, הוותיק והנרחב, של שירותי הסעה. תוכנה מתוחכמת יותר, שנוצרה במעבדות גוגל X, תייתר את הנהג האנושי עצמו. והפרשנות? עד לאחרונה המכונית היתה אחד המכשירים החשובים בחיינו, והטלפון הנייד היה אביזר נוחות חביב. כעת, לנגד עינינו המעמד מתהפך. תכף הסמארטפון הוא שיהרוג את המרחק וישנה את דרכי הנסיעה שלנו. יותר ויותר שאלות תחבורתיות נוגעות לרכיבי העיי בוד והתקשורת בסמארטפון ולגרסת מערכת ההפעלה, ובמקביל אנחנו פחות ופחות מעסיקים את עצמנו בשאלות על צילינדרים וכוח סוס. ועל האופנים שבהם התוכנה טרפה את הכתיבה עצמה ואת הכסף אין צורך להרחיב.

פרופ' רפאלי הוא ראש המרכז לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה
sheizaf.rafaeli.net

דן אריאלי

מומחה להחלטות חשובות

לקפוץ למים או להיכנס לאט?

פרופסור יקר, איך עדיף להיכנס לאגם קר כקרח: צעד-צעד או בקפיצה? יערה

יערה היקרה,

עדיף בקפיצה. והסיבה היא שכל צעד שבו נכנסים ונהיה יותר קר, הוא צעד יותר קשה. לגברים יש גם רגע מאוד ספציפי שיקשה עליהם, אבל התהליך הוא ארוך וקשה, ואם בסופו של דבר אתם באמת רוצים להיות במים, אז כשנכנסים צעד-צעד יש יותר מדי הודמנויות להתחרט. לאורך התהליך עצמו אנחנו נשאל את עצמנו כל הזמן: רוצים להיכנס או לא רוצים להיכנס? התהליך עצמו נהיה קשה יותר.

בסוף, כשאנחנו מגיעים למצב שרצינו, התהליך שבו אנחנו לא נותנים לעצמנו אפילו שרות לצאת מהעניין ויודעים שזה יקרה ומוכינים את עצמנו לזה, הוא תהליך יותר נכון. בכלל, הרבה פעמים אנחנו חושבים על היכולת שלנו להתחרט, והיכולת שלנו להיחרט והמחשבות שלנו כל הזמן על האם אנחנו עושים את הדבר הנכון או לא, מאוד מקלקלות דברים בחיים. תחשבי שבכל בוקר היית מביטה בבן הזוג שלך ושואלת את עצמך: "האם זה רעיון טוב להמשיך עם זה, או לא?". מובן שזו לא דרך נכונה. בכלל, במציבים שבהם אנחנו חושבים אם הכיוון נכון או לא, אז איכות ההנאה שלנו יורדת.

לעשות ילד עם הידידה?

לא מזמן ידידה אמרה שהיא רוצה לעשות איתי ילד. היא התכוונה לזה כמחמאה, אבל אני לא בטוח אם אני צריך להיות מוחמא בכלל. מה דעתך?

דניאל

זה נשמע מעולה במבט מסמיק ראשון, אבל מה שהיא בעצם אומרת לך זה שהיא אוהבת את השילוב הגנטי שלך – ואתה לא יכול לזקוף זאת לזכותך. היא אומרת גם שהגנים שלך הם הדבר העיקרי שמעניין אותה. החזור לה את המחמאה הספציפית הזו, ובקש שתיתן לך אחת חרישה.

פרופ' אריאלי הוא חוקר כלכלה התנהגותית ומחבר רבייהמכר "לא רציונלי אבל לא נורא" והאמת על באמת". שאלות לדן אריאלי: askdan@calist.co.il

28
29

אורניום חושער

מה הלאה

אחי רז

2

לעצב: בעקבות השמש

בתיים חשוכים הם בעיה, אבל עכשיו יש פתרון טבעי יותר מלמלא אותם במנורות. Lucy היא מראה חכמה שמביאה אור טבעי לתוך החדר. מניחים אותה בנקודה מוארת, והיא עוקבת אחרי השמש לאורך היום באופן אוטומטי, וזורקת את האור הנעים לנקודה קבועה בחדר. פתרון חסכוני, אלגנטי ומבריק. 200 דולר.

<http://preorderlucy.com>

צילום: X.D.X/Shutterstock

<http://bit.ly/Hack-Nightmare>

1 לפחד: ההאקרים על הגדר

השתלטות מרחוק על הרכב שלכם היא רק אחת הסכנות שטומנת בחובה הקדמה המואצת. אם אתם רוצים עוד כמה חומרים חדשים לסיוטי הלילה, הנה סקירה מפורטת של כל הדרכים שבהן האקרים יוכלו להרוג אותנו בעתיד הקרוב, מפתחת דלתות המונית בבתי כלא עד שיתוק כל רמזורי התנועה.

איך הגויים אומרים "גוי"?

האם גם בדתות ובתרבויות אחרות יש מילה שמתארת זרים, כמו "גוי" בעברית, או שאנחנו הסנובים היחידים?

איור: עור מנדל

דור היקה

אתה ואני משתייכים לגזע שמשוכנע - בניגוד לכל הראיות - שהוא הגזע הנבחר. קוראים לגזע הזה "המין האנושי". וכיוון שגם יהודים הם בני אנוש, גם הם מאמינים בכך. וגם הם חושבים שהם המציאו הכל, כולל את התחושה שהם במרכז היקום ושאת תושבי הפריפריה יש לזכות בכינוי נבדל ומעליב. וכך עושים גם הסינים, ההודים, האמריקאים והרוסים. כולנו סנובים, וכולנו ממציאים כינויים מזלזלים עבור אותה קבוצת אנשים מרגיזה שמוגדרת אך ורק בכך שהיא אינה חלק מהקבוצה שלנו.

אם, לדוגמה, אינך יפני, אתה גאיג'ין ("איש חוץ"). ואם אינך סיני אתה גויליו ("איש רפאים"). אם אתה לא פולינזי אתה פאלאג'י ואם אינך טורקי מוסלמי אתה ג'אווור (שניהם ממקור לא ידוע). אם אינך יליד תאילנד אתה פאראנג'י, אם אינך פרסי אתה פאראנג'י, אם אינך אתיופי ואריתראי אתה פאראנג'י, אם אינך הודי אתה פיראנג'י ואם אינך אשכנזי אתה פרענק - כולם זכר לשבטי הפרנקים שכבשו חלקים נרחבים מאירופה וחלקים קטנים יותר משאר העולם (מהם מגיע גם השם "פראנס" לצרפת

אם אינך פרסי אתה פאראנג'י, אם אינך הודי אתה פיראנג'י ואם אינך אשכנזי אתה פרענק - כולם זכר לשבט הפרנקים. ברברים עצמם קראו לזרים

וככל הנראה גם שמם של החיזורים הפרנגים מ"מסע בין כוכבים").

הפרנקים עצמם, שהגיעו מדרום סקנדינביה, התייחסו לתושבי צפון סקנדינביה כאל "ברברים", כינוי שהם למדו מהרומאים שקראו כך לזרים (ובפרט לבני השבטים הגרמאניים, שעמם הפרנקים נמנו). הרומאים, בתורם, שאלו את המלה מהיוונים, שהיו מתייחסים אליך כאל פֶּרְפֶּארוֹס רק כי במקום לדבר בשפת בני אנוש, קרי לטינית, אתה מברבר באיזה ניב שמי מזור. הספרדים, הפורטוגזים והמ

קסיקנים, לעומת זאת, קוראים לזרים בשם גרינגו, שככל הנראה מגיע מ"גריקו", כלומר "יווני".

"גוי" בתורה גוי זה פשוט עם (או שבט, שזה מה שעם היה פעם). אלהים לא ניסה להעיב לייב את אברהם כשהוא סיפר לו שהולכים לעשות ממנו "גוי גדול". פה ושם אמנם משתמשים במונח גויים בתור קיצור ל"שאר הגויים", כלומר העמים שאינם עם ישראל, אך במקרא המלה גוי לעולם לא מתייחסת לאדם בודד, אלא תמיד לעם שלם. רק אחרי חורבן בית שני, בספרות התנאית, חז"ל הלאימו באופן רשמי את המלה גוי, בלשון יחיד, כדי לתאר את מי שאינו יהודי. ומכאן הדרך קצרה לשימוש הסנובי כמלת גנאי.

מאד טבעי לחלק את העולם ל"אנחנו" ו"הם", וכך לנו נהנים לשמוע בדיחות מצחיקות על גויים טיפשיים, אבל אם נודה באמת: זה לא לעניין. לא יפה להעליב אנשים בגלל המוצא שלהם. זה ברברי. אבל אם זה מנחם אותך, אתה יכול להירגע: גם בזה אנחנו ככל הגויים.

שאלות לבלדד השוחי: askbidad@calcalist.co.il

3

לתעד: העורך האוטומטי

מה אם היתה מצלמה שמייצרת זיכרונות בדיוק כמו המוח? זאת שורת המכירה של המכשיר Gravva, שמבטיח לחתוך באופן אוטומטי את החלקים המשעממים בחיים, ולהשאיר את מה שמעניין. כשגומרים לצלם מניחים את גראבה על משטח הטעינה, והיא מעלה הכל לענן ועורכת ברקע את הסרטונים. 249 דולר בהזמנה מוקדמת.

<https://getgraava.com>

4

ליצור: כתוב באור

עברו הימים שבהם חיסול נמלים באמצעות זכוכית מגדלת ואנרגיית השמש נחשב פעילות לגיטימית. היום צריך גם ליצור משהו. FEBO היא ערכה ייעודית שרותמת את קרני השמש לעזרתכם, ומאפשרת לחרוט באמצעותם על משטחי עץ, שעם, עור ועוד, כשהמגבלה היחידה היא היצירתיות שלכם וכמות שעות שמש. 35 דולר בקויקסטארטר.

<http://bit.ly/FEBO-ks>

5

לשתות: תוסס

סצנת האלכוהול הישראלית רוחשת מבשלות, מזקקות ויקבים בוטיקיים שקמים תחת כל עץ רענן. השיכרים של "שיכר הכפר" מקיבוץ געתון יושבים בול על משבצת ראש השנה ההולכת וקרבה, עם מנעד רחב של משקאות פירותיים, מפסיפלורה דרך קיווי ועד תפוח בדבש, שיתאימו לכולם בזכות אחוז האלכוהול המתון (17.5%). להשיג באתר.

<http://www.glg.co.il>

